

Harmónium és orgona tantárgyak tanterve

a TTRE Nyári Kántorképző Tanfolyama számára

A harmónium- és orgonaoktatás célja:

A kántori identitás kialakítása és olyan református kántor képzése,

- aki keresztyén lelkülettel, tudásának legjavát adva látja el feladatát, hivatását
- aki jártas a református istentisztelet liturgiájában
- aki énekhanggal és hangszerrel egyaránt képes vezetni és/vagy kíséni az egyházi énekeket
- aki képes egyszerű elő- és utójátékokat rögtönözni a korálokhoz, énekeskönyvi énekekhez
- aki képes az egyházi évhez illeszkedő, a liturgiában megszólaló egyszerűbb orgonadarabok (*preludium, postludium, meditáció*) stílushű interpretációjára
- aki képes önálló ujj- és lábrend, valamint regisztráció készítésére
- aki képes a különböző istentiszteletek énekrendjeinek összeállítására
- aki képes kóruskíséretre, a gyülekezet egyéb rendezvényein (pl. gyerektáborban) való hangszeres közreműködésre
- aki képes a gyülekezete zenei ízlését (ki)alakítani, egyfajta egyházzenei nevelőmunkát végezni

A harmónium- és orgonaoktatás feladata:

Megtanítani a leendő kántort

- a hangszerek (harmónium, orgona) sajátosságainak alapvető ismeretére, használatára
- a manuál- és pedáljáték technikájának elsajátítására, fejlesztésére:
 - főbb billentéselemek (*legato, non-legato, staccato*; sarok, lábhegy, belső él használata)
 - ujjak alá- és fölétevése
 - néma ujjváltás, csúsztatás (*legato*-játék hüvelykujjal), némaváltások egy és két lábbal
 - középszólamok kötése
 - helyes artikuláció (ide értendő az egyházi énekek szövegszerű kísérete is)
- ujj- és lábrend készítésére
- helyes regisztráció készítésére (figyelve a gyülekezet létszámára, az ének vagy előadási darab liturgiában elfoglalt helyére, hangulatára, stílusára)
- az intonáció funkciójára és az egyházi énekhez való viszonyára (hangnem, tempó, hangulat megadása, levegővétel fontossága)

A csoport

Belépés

- hangszertudás nélkül (kezdő)
- minimális billentyűs ismerettel (1-2 év zongora) (haladó)

A (kezdő)

Cél: a harmóniumjáték technikai sajátosságaival való megismerkedés (fújtatás, billentés, legato-játékmód, ujjak alá- és fölétevése, néma ujjváltás), a kétszólamú hangszerjáték előkészítése (tájékozódás a vonalrendszerben, billentyűzeten, alapvető zenei olvasáskészség elsajátítása)
(*tárgyi komplexitás: szolfézs*)

A kurzus tartalma:

- a hangszer vázlatos megismerése
- helyes test- és kéztartás
- tájékozódás a billentyűzeten
- kéz és láb függetlenítésének elsajátítása, gyakorlása
- fújtatás gyakorlása
- helyes billentés megtanulása, gyakorlása
- vonalrendszerben való tájékozódás (kulcsok, ABC-s nevek, ritmusértékek)
- *legato*, *non-legato*, *staccato* játék elsajátítása
- néma ujjváltás
- ujjak alá- és fölétevése
- technikai gyakorlatok
- egyszerűbb darabok gyakorlása váltott kézzel, majd kétkézzel
- pontos ritmusban és metrumban való játék elsajátítása és gyakorlása
- önálló ujjrendkészítés alapjainak megtanítása

Használt irodalom:

- Beharka Pál: Gyülekezeti harmónium- (orgona-) játék, MBE, Bp, 1980.
Ajánlott gyakorlatok: 1-3, 11-18, 24, 27-29, 33, 45, 46, 48-50, 55, 57, 59, 64, 65, 75 (előgyak-okkal), 79, 82, 83, 90-98, 101, 102, 104, 105 (108. technikai gyak.)

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

A (haladó)

Cél: kétszólamú manualiter koráljáték elsajátítása

A kurzus tartalma:

- nehezebb technikai gyakorlatok, skálajáték
- egyszerűbb kétszólamú korálok játékanak elsajátítása, lapról olvasása
- (kitekintés a háromszólamú korálok felé)
- kisebb két- és háromszólamú művek megtanulása
- önálló ujjrendkészítés
- néma ujjváltás gyakorlása
- legato-játékmód gyakorlása

Használt irodalom:

- Beharka Pál: Gyülekezeti harmónium- (orgona-) játék, MBE, Bp, 1980.
Ajánlott gyakorlatok: 111, 113, (114. technikai gyak.), 117, 118, 125, 129-131, (136. technikai gyak.), 140-142, 145, 146, 150-153
- Karasszon Dezső (szerk.): Református korálkönyv I. Genfi zsoltárok, MRE Kálvin Kiadó, Bp, 2010.
Ajánlott korálok: kétszólamú letétek
- Jobbágy István – Beharka Pál (szerk.): Bibliaköri énekek kísérete, MBE, Bp, 1982.
Ajánlott feldolgozások:

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

B csoport

Cél: három- és négszólamú manualiter koráljáték előkészítése

A kurzus tartalma:

- a manualiter-játék továbbfejlesztése, legato-, non-legato, staccato-játékmód gyakorlása, középszólamok kötése
- három- és négszólamú előadási darabok elsajátítása, lapról olvasása
- két- és háromszólamú korálok manualiter lapról olvasása, gyakorlás utáni biztos megszólaltatása
- négszólamú korálok szólamainak olvasása (külön kézzel, együtt)
- néma ujjváltás gyakorlása
- pontos metrum és ritmus tartása

Használt irodalom:

- Beharka Pál: Gyülekezeti harmónium- (orgona-) játék, MBE, Bp, 1980.
Ajánlott darabok: 166-174, (179, 183 technikai gyak.) 180, 184, 185, 191, (193, 195. technikai gyak.) 199, 203, 204, 208, 212-214, (217, 220. technikai gyak.) 228, 229, 231-238, 241, 249, 255, 256, 260-262, 264, 267-269, 271, 273- 275, 277-281.
- Református korálkönyv, Bp, 1992.
Ajánlott korálok: 165, 299, ...
- Digitális Új Ref. Korálkönyv
- Karasszon Dezső (szerk.): Református korálkönyv I. Genfi zsoltárok, MRE Kálvin Kiadó, Bp, 2010.
Ajánlott korálok: két- és háromszólamú letétek
- Jobbágy István – Beharka Pál (szerk.): Bibliaköri énekek kísérete, MBE, Bp, 1982.

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

C csoport – orgona

Belépés:

- A Korálkönyv „a” letéteinek, valamint az azoknak megfelelő nehézségi szintű új letétek manualiter lapról olvasása

Cél: Könnyebb korálok, egyszerűbb előadási darabok pedállal történő összjátéka

A kurzus tartalma:

A hangszer használatához szükséges alapismeretek elsajátítása (játszóasztal, manuálok, pedál, regiszternevek, játéktechnikai segítő)

(*tárgyi komplexitás: orgonaismeret*)

- Pedáljáték előkészítése:
 - elhelyezkedés a padon, egyensúly megtalálása, helyes ülés mód, pozícióváltás gyakorlása

- aktív billentés bokából lábhegygel és sarokkal külön lábbal, majd együtt (kis karakterdarabokon keresztül)
- belső lábél használata
- pozícióváltás gyakorlása
- skálajáték, hármashangzat-felbontások, néma lábváltás, tercjáték
- legato és non-legato játékmód alapjai
- kéz és láb függetlenítése, összjátéka
- manualiter-játék továbbfejlesztése
- trió-játék alapjainak elsajátítása
- négyszólamú koráljáték készségi szintű elsajátítása, lapról olvasás gyakorlása
- elő- és utójátékok interpretálása, rögtönzése (írásban kidolgozása)
- (számozott basszus?, akkordkíséret?)
- koráldallam éneklése hangszerkísérettel

Használt irodalom:

- Beharka Pál: Gyülekezeti orgonajáték II., MBE, Bp, 1980.
- Református korálkönyv, Bp, 1992.
- Karasszon Dezső (szerk.): Református korálkönyv I. Genfi zsoltárok, MRE Kálvin Kiadó, Bp, 2010.
- Digitális Új Ref. Korálkönyv
- Draskóczy László (szerk.): Intonáció Gyűjtemény I.-III., ReZeM, Bp, 1993.
- Sepsy Károly: Zengjete orgonák! – Intonációk a Református Korálkönyv tételeihez, MRE Kálvin Kiadója, Bp, 2013.
- Bessenyei Mihály: Cantate Domino! Intonációk a református énekeskönyv egyes darabjaihoz, MRE Kálvin Kiadója, Bp, 2013.
- J. S. Bach: 18 kis prelúdium

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

D csoport

Cél: A Református és a Digitális korálkönyv valamennyi letétjének és a liturgiában használható, egyszerűbb előadási darabok pedállal történő interpretálása; ünnepi és vasárnapi istentisztelet énekkönyvének összeállítása (*tárgyi komplexitás: himnológia, liturgia*)

A kurzus tartalma:

- pedáljáték fejlesztése
- manualiter-játék továbbfejlesztése
- trió-játék továbbfejlesztése (kiemelt c.f. különböző szólamokban)
- négyszólamú koráljáték készségi szintű elsajátítása, lapról olvasás gyakorlása
- elő- és utójátékok interpretálása, rögtönzése (írásban kidolgozása)
- koráldallam éneklése hangszerkísérettel
- előadási darabok önálló kidolgozása, stílushű regisztráció kialakítása
- önképzés, továbbképzés igényének kialakítása

Használt irodalom:

- Beharka Pál: Gyülekezeti orgonajáték II., MBE, Bp, 1980.
- Református korálkönyv, Bp, 1992.
- Karasszon Dezső (szerk.): Református korálkönyv I. Genfi zsoltárok, MRE Kálvin Kiadója, Bp, 2010.
- Digitális Új Ref. Korálkönyv
- Draskóczy László (szerk.): Intonáció Gyűjtemény I.-III., ReZeM, Bp, 1993.

- Sepsy Károly: Zengjetelek orgonák! – Intonációk a Református Korálkönyv tételeihez, MRE Kálvin Kiadója, Bp, 2013.
- Bessenyei Mihály: Cantate Domino! Intonációk a református énekeskönyv egyes darabjaihoz, MRE Kálvin Kiadója, Bp, 2013.
- Gárdonyi Zs.-Karasszon D.: Alternatív koráliskola, MRE Kálvin kiadója, Bp, 2016.
- Gárdonyi Z.-Gárdonyi Zs.: Harmincöt orgonakorál, ReZeM, Bp, 1997.
- J. S. Bach: 18 kis prelúdium
- Különböző előadási darabokat tartalmazó gyűjtemények

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

Feladataink:

- Kiegészíteni/módosítani a kurzusok tartalmát, a használt irodalmat, gyűjteményeket a tanári praxisok alapján
- Kántorvizsga anyagának meghatározása a D csoport anyagából (Jelenleg: Református korálkönyv minden "a" letétje, 2 előadási darab – ebből az egyik korálelőjáték)
- Többszintű kántorvizsga kidolgozása